

Bestemmingsplan Archeologie

Inhoudsopgave

Toelichting	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Doel	5
1.2 Geschiedenis	5
1.3 Huidige situatie	6
1.4 Oplossingsrichting	6
Hoofdstuk 2 Bekende gegevens	9
2.1 Geschiedenis van Leiden	9
Hoofdstuk 3 Beleidskader	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Rijksbeleid	13
3.3 Provinciaal Beleid	13
3.4 Gemeentelijk Beleid	13
Hoofdstuk 4 Juridische Aspecten	15
4.1 Te wijzigen bestemmingsplannen	15
4.2 Procedures	17
4.3 Indeling Planregels	18
Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid	19
5.1 Maatschappelijke Uitvoerbaarheid	19
5.2 Economische Uitvoerbaarheid	20
Bijlagen	21
Bijlage 1 Toelichting op de gehanteerde vrijstellingswaarden in het aanlegvergunningstelsel van de gemeente Leiden	21
1.1 Inleiding	21
1.2 Gemeentelijke bevoegdheden	21
1.3 Vertaling van archeologische waarden naar ruimtelijke plannen	21
1.4 Toelichting op de oppervlakte- en dieptecriteria	22
Bijlage 2 Zienswijzennota bestemmingsplan Archeologie	26
2.1 Inleiding	26
2.2 Procedure	26
2.3 Zienswijzen	27
bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)	

2.4 Staat van Wijzigingen

28

Toelichting

De plantoelichting bevat achtereenvolgens de volgende hoofdstukken:

Hoofdstuk 1 Inleiding

Hoofdstuk 2 Bekende gegevens

Hoofdstuk 3 Beleidskader

Hoofdstuk 4 Juridische Aspecten

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Doel

Op 1 september 2007 is de Monumentenwet 1988 gewijzigd in verband met de implementatie van het Europees verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (het Verdrag van Valetta te Malta). De wijziging in de Monumentenwet 1988 (Wet op de archeologische monumentenzorg, hierna: WAMZ) houdt in dat de gemeenten bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening houden met archeologische waarden in de bodem.

Leiden heeft in de moderne plannen al wel voorschriften opgenomen ter bescherming van de archeologische waarden. De bepalingen die voor deze bescherming gebruikt zijn verschillen echter per bestemmingsplan. Er worden aanlegvergunningen en ontheffingen gebruikt, en ook de waarden in oppervlakte en diepte zijn per bestemmingsplan verschillend.

Dit Bestemmingsplan Archeologie heeft twee doelen. Ten eerste is dit het opnemen van de bescherming van archeologisch erfgoed in de vigerende bestemmingsplannen van Leiden die deze bescherming nog niet bevatten. Het tweede doel is dat dit bestemmingsplan zorgt voor eenduidige regels voor bescherming van archeologische waarden in de modernere plannen die al een eigen methodiek hebben.

Met het eerste doel wordt bereikt dat er voor het hele grondgebied van Leiden bescherming van archeologische waarden geregeld is. Het tweede doel zorgt voor eenduidigheid in de regels en verschaft daarmee duidelijkheid. Ook verminderd dit het aantal regels met betrekking tot de bescherming van archeologie, wat in het kader van het dereguleringsproject "Minder en Beter" een goede zaak is.

1.2 Geschiedenis

De WAMZ bepaalt dat de gemeente in de voorbereidingsfase van een bestemmingsplan een inventarisatie naar (verwachte) archeologische waarden laat uitvoeren. In het bestemmingsplan stelt de gemeente vervolgens voorwaarden aan het uitvoeren van bodemversturende activiteiten voor de gebieden waar door middel van inventarisatie is vastgesteld dat deze (potentieel) archeologisch waardevol zijn.

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

In een groot aantal, voornamelijk oudere, bestemmingsplannen in Leiden zijn nog geen bepalingen over archeologie opgenomen. Dit zou echter wel moeten in verband met archeologische waarden en/of verwachtingen in deze plangebieden. De meeste van deze bestemmingsplannen zullen echter niet binnen afzienbare tijd worden herzien. Dat heeft tot gevolg dat de archeologische waarden in deze gebieden nu onbeschermd zijn. Er zijn namelijk geen andere juridische instrumenten om bodemverstoring tegen te gaan, tenzij ontheffing van het bestemmingsplan wordt verleend voor een bouwplan, dan kunnen voorwaarden aan de ontheffing worden gesteld om archeologische waarden te beschermen.

1.3 Huidige situatie

De teksten in de bestemmingsplannen en de voorschriften lopen echter nogal uiteen, zijn niet eenduidig geredigeerd en zijn soms zelfs verouderd.

Ook inhoudelijk zijn in de bepalingen in de bestemmingsplannen de archeologische aanlegvergunningen verschillend. In sommige bestemmingsplannen is altijd een aanlegvergunning nodig bij overschrijding van de criteria, in andere bestemmingsplannen is geen vergunning nodig als uit onderzoek blijkt dat er geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Ook de procedureregels voor de aanlegvergunning zijn verschillend.

In de praktijk leiden deze voorschriften tot interpretatieverschillen en tot onnodige procedures en vertraging van het (bouw)plan.

Een ander verschil is dat in de meeste bestemmingsplannen alleen een aanlegvergunningplicht voor archeologie is opgenomen, maar in een aantal bestemmingsplannen, naast een aanlegvergunningsplicht, ook bouwvoorschriften met een binnenplanse vrijstellingsmogelijkheid is opgenomen.

1.4 Oplossingsrichting

1.4.1 Verandering aan vigerende plannen

In het Paraplubestemmingsplan Archeologie Leiden wordt de dubbelbestemming 'Waarde archeologie' aan vigerende bestemmingsplannen, waar archeologie nog niet in is opgenomen, ter bescherming van archeologische waardevolle gebieden toegevoegd en worden regels voor de aanlegvergunningplicht en de mogelijkheid om daaraan voorwaarden te verbinden, opgenomen.

In bestemmingsplannen waar archeologie wel is opgenomen, worden regels voor de aanlegvergunningplicht en de mogelijkheid om daaraan voorwaarden te verbinden, vervangen door nieuwe regels. De procedureregels voor de archeologische aanlegvergunning die in deze bestemmingsplannen zijn opgenomen, vervallen ook.

In bestemmingsplannen waar naast de archeologische aanlegvergunningplicht ook voor de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie' bouwvoorschriften met een binnenplanse vrijstellingsmogelijkheid is opgenomen, vervallen deze voorschriften.

1.4.2 Zeven waarderingsgebieden

Leiden heeft zeven verschillende 'waarderingsgebieden', waar verschillende regimes gelden naar aanleiding van de archeologische waarde of de archeologische verwachtingswaarde.

Voor zes waarderingsgebieden wordt in opzet dezelfde planregel gebruikt, waarin een aanlegvergunningstelsel is opgenomen. De verschillen tussen de waarderingsgebieden zitten in de oppervlakten en diepte van bodemverstoring vanaf wanneer een aanlegvergunning dient te worden aangevraagd. Voor 'Waarde - Archeologie 1' geldt de aanlegvergunningsplicht niet,

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

omdat het een beschermd archeologisch rijksmonument betreft, waarop de regels van de Monumentenwet 1988 van toepassing zijn. Voor versterking van de bodem op die locaties is een monumentenvergunning vereist.

De zeven waarderingsgebieden zijn:

Waarde archeologie 1	Archeologisch rijksmonument
Waarde archeologie 2	Gebied van archeologische waarde binnen de singels
Waarde archeologie 3	Gebied van archeologische waarde buiten de singels
Waarde archeologie 4	Gebieden met een hoge archeologische verwachting binnen de singels
Waarde archeologie 5	Gebieden met een hoge archeologische verwachting buiten de singels
Waarde archeologie 6	Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting
Waarde archeologie 7	Gebieden met een lage archeologische verwachting

Voor een onderbouwing van de gebruikte oppervlakte en dieptematen

Hoofdstuk 2 Bekende gegevens

2.1 Geschiedenis van Leiden

2.1.1 Bekende archeologische gegevens

De gemeente Leiden heeft een rijk archeologisch verleden. De oudste sporen van bewoning op het Leidse grondgebied stammen uit de prehistorie. Op de uitloper van de strandwal waar ook Pomona op ligt, is onlangs een vindplaats uit de **late steentijd** (2800-2000 v.Chr.) gevonden (afb. 5). In de overige delen van het Leidse grondgebied liggen de geologische niveaus behorende bij deze periode doorgaans diep onder het maaiveld of zijn verspoeld bij de afzetting van latere sedimenten. Als gevolg hiervan is de kans klein dat bij bouwwerkzaamheden vindplaatsen uit deze periode worden aangetroffen of verstoord. In de aangrenzende gemeentes liggen dergelijke vindplaatsen meer aan het oppervlak; daar zijn representatieve voorbeelden bekend van nederzettingen uit de steentijd.

Vindplaatsen uit de **bronstijd** tot en met de **vroege ijzertijd** (2000-500 v.Chr.) ontbreken in Leiden. Bewoningssporen uit deze periode liggen in de regel op de hoger gelegen strandwallen, maar ook in het veen. Deze laatste sedimenten liggen inmiddels zeer diep onder het huidige maaiveld of zijn verspoeld bij de afzetting van latere sedimenten. De kans dat vindplaatsen uit deze periode bij bouwwerkzaamheden worden aangetroffen of verstoord is dan ook klein.

De oudste vindplaatsen met een samenhangende archeologische context stammen uit de **midden-ijzertijd** (500-250 v.Chr.). Op basis van het onderzoek in onder andere de Stevenshofjespolder en de Bosch- en Gasthuispolder is een beeld verkregen van verspreid liggende boerenerven op smalle kreekkruggen. Het begin van de bewoning wordt gedateerd rond 400 voor Chr. en loopt met onderbrekingen door tot in de 3^e eeuw na het begin van onze jaartelling. In de (voormalige) polders ten zuiden van de stad is waarschijnlijk sprake geweest van een relatief hoge concentratie van nederzettingsterreinen op de landschappelijk gunstige plaatsen. Tot voor kort werd er van uitgegaan dat de bewoning zich wat verder van de stroomgordel van de Rijn afspeelde, omdat de directe omgeving van de Rijn als gevolg van de fluctuaties in de waterstand in die periode te kwetsbaar was voor permanente bewoningsmogelijkheden. De recente vondst van sporen en scherven uit de midden-ijzertijd op het voormalig Van Gend & Loosterrein aan de Haagweg lijkt met deze theorie in tegenspraak te zijn. Opvallend is dat ten noorden van de Rijn tot nu toe in Leiden nog vrij weinig vindplaatsen uit de ijzertijd zijn aangetroffen.

De meeste vondsten uit deze periode zijn gedaan bij toevallige waarnemingen en begeleidingen. In 1996 kon een van de vindplaatsen in de Stevenshofjespolder iets systematischer worden onderzocht. Onlangs is een vindplaats op het voormalig Van Gend & Loosterrein aan de Haagweg opgegraven. Overige vondsten uit deze periode zijn bekend uit de Oostvlietpolder, de Cruquiuslaan en de Merenwijk.

In de **Romeinse tijd** kreeg de omgeving van Leiden bovenlokale betekenis. Het castellum Roomburg (Matilo) gelegen aan de monding van een kanaal (kanaal van Corbulo) dat de Rijn met de Maas verbond, was een belangrijk steunpunt van de Romeinse grensverdediging. Het castellumterrein zelf ligt onder het huidige tuinbouwgebied aan de Besjeslaan en is een archeologisch rijksmonument. Het grootste deel van het kampdorp (vicus) aan de zuidwestkant van het eigenlijke fort heeft ernstig te lijden gehad van het gebruik van het terrein na de Romeinse tijd. De resten van de vicus zijn daar in de loop der tijd deels opgegraven. Ten noorden van het kanaal van Corbulo zijn grote delen van de vicus en het bijbehorende

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

Romeinse grafveld ongezien verdwenen bij de bouw van de Meerburg-Rivierenwijk. Vooral in de resterende groenzones ten noorden van het archeologisch monument kunnen nog resten van het kanaal, de vicus en het grafveld aanwezig zijn. De delen van de vicus in de oeverzone van het kanaal van Corbulo, direct naast het castellum zelf, zijn waarschijnlijk nog redelijk intact in de ondergrond aanwezig en vallen grotendeels onder de bescherming van het rijksmonument. Het terrein dat momenteel wordt aangeduid met de naam 'Hettingaterrein' is momenteel door de Rijksdienst voor Archeologie Cultuurlandschap & Monumenten in behandeling om bij het archeologisch rijksmonument te worden betrokken.

Langs het kanaal van Corbulo zijn meerdere vindplaatsen uit de Romeinse tijd bekend in de Oostvlietpolder en de Cronesteynse polder. Het gaat in deze gevallen waarschijnlijk om inheemse boerenonderzettingen, die verspreid in het landschap liggen.

Ook in de Leidse binnenstad zijn vondsten gedaan uit de Romeinse tijd. Langs de Hogewoerd zijn bij opgravingen op verschillende plaatsen delen van een nederzetting aangetroffen, die waarschijnlijk langs de Romeinse (militaire) limesweg lag. Op het voormalig Van Gend & Loos-terrein aan de Haagweg is eveneens een vindplaats opgegraven uit de Romeinse tijd. De loop van de Romeinse weg over het grondgebied van Leiden is nog een belangrijk punt van onderzoek. Een tracé onder de latere dijk onder de Hogewoerd, Breestraat, Noordeinde en Haagweg behoort tot de mogelijkheden, al zijn hiervan tot op heden geen sporen teruggevonden. Andere varianten, waarbij komende vanaf Roomburg de meanderbocht van de Rijn wordt afgesneden, zijn eveneens voorstelbaar zoals blijkt uit een recentelijk uitgevoerd booronderzoek op het sportcomplex aan de Boshuizerkade. Dit onderzoek bracht concentraties grind aan het licht, die een indicatie kunnen zijn voor de Romeinse limesweg.

Op de noordelijke oever van de Rijn woonden in de Romeinse tijd ook mensen. Opgravingen aan de Cruquiuslaan en ten noorden van de Wassenaarseweg (Pomona) laten het contrast zien tussen de bewoners aan de andere kant van de limes en die binnen het Romeinse rijk.

Sporen uit de **vroege middeleeuwen** (400-1050 n.Chr.) zijn op een aantal plaatsen in en rondom Leiden gevonden. In Roomburg duiden enkele vondsten op een gebruik van het castellumterrein in de vroege middeleeuwen. Waarschijnlijk was deze locatie gedurende enkele eeuwen een plaats waar met regelmaat mensen zich voor korte of langere tijd vestigden. De resten die deze bewoners hebben achtergelaten liggen vermoedelijk onder het archeologisch monument Roomburg. Vanaf de 7^e eeuw zijn de vondsten op dit terrein groter in aantal. De vondsten en sporen uit deze periode kunnen worden gekoppeld aan de Franken, die vanuit het zuiden deze regio binnentrokken. De nederzetting werd in die tijd groter en breidde zich uit naar de noordkant van het kanaal van Corbulo dat in die periode opnieuw in gebruik was. Delen van de nederzetting zijn in de afgelopen jaren opgegraven bij de bouw van de wijken Roomburg en Meerburg/ Rivierenbuurt. Eveneens zijn vondsten uit de vroege middeleeuwen bekend uit Leiderdorp, alwaar een nederzetting en een haven zijn gevonden.

Op het Waardeiland is een grafvondst gemeld uit de vroege middeleeuwen. Context en datering van deze vondst zijn echter onbekend.

Binnen de singels van Leiden is de Burcht het enige bekende overblijfsel uit de vroege middeleeuwen. Een deel van het heuvellichaam van de Burcht is vermoedelijk aan het einde van de 9^e eeuw opgeworpen tot een ringwalburg. In de eeuwen die volgden is de huidige heuvel ontstaan, meerdere malen opgehoogd en voorzien van een versterking. Andere resten uit de vroege middeleeuwen zijn binnen de singels niet bekend maar deze kunnen, gezien het voorkomen van vindplaatsen direct buiten de singels, niet worden uitgesloten.

Ten westen van Leiden zijn eveneens enkele vindplaatsen bekend. Op de strandwal van Pomona zijn enkele sporen en aardewerk gevonden uit de periode 8^e-12^e eeuw. Vlak ten westen hiervan is, in de gemeente Oegstgeest, een omvangrijke vindplaats uit de 6^e tot 8^e eeuw aangetroffen, die deels is opgegraven.

Archeologische resten uit de **late middeleeuwen** (1050-1500 n.Chr.) zijn in de gemeente Leiden in overvloed aanwezig. De meeste resten zijn te vinden in de oude binnenstad van Leiden, maar ook daarbuiten zijn meerdere plaatsen aan te wijzen waar archeologische resten aanwezig zijn. Denk hierbij aan de vele kastelen die rondom de stad hebben gelegen.

De vroeg-stedelijke ontwikkeling van Leiden (10^e en 11^e eeuw) is nog allerminst duidelijk. In de 12^e eeuw - maar misschien al veel eerder - bestond Leiden uit een grafelijk hof rondom een kapel in de huidige Pieterswijk, een dijkdorp ter plaatse van de huidige Breestraat en een bewoningskern aan de noordzijde van de Rijn: Maredorp. De resten van deze oudste bewoningskernen zijn in de Leidse binnenstad nog in de (diepere) ondergrond aanwezig. In de eeuwen die volgden, groeiden de dorpskernen naar elkaar toe en werd de stad steeds verder uitgebreid: de oevers van de Rijn werden teruggedrongen met grootschalige ontginningen en de stad werd meerdere malen vergroot. Met de stadsuitbreiding in 1386 bereikte de stad een omvang, die enkele eeuwen stabiel zou blijven. Binnen de stad zien we een ontwikkeling in de dichtheid en aard van de bebouwing. In de vroegste fasen van de stadsgeschiedenis was vooral sprake van losse (vaak boeren)erven. Deze percelen werden langzaam aan volgebouwd tot aaneengesloten bouwblokken met in veel gevallen ook nog kleine woningen op de achtererven. De uitleggebieden van de stad werden langzaam volgebouwd; hier vonden in eerste instantie vooral religieuze instellingen een plaats.

Vanaf de 13^e eeuw kreeg Leiden een stadsverdediging met stadspoorten bij de uitvalswegen van de stad. Resten hiervan zijn in Leiden op meerdere plaatsen onderzocht en nog in de bodem aanwezig.

Leiden ontwikkelde zich tot een belangrijke industrie- en nijverheidsstad. Over de ambachten en nijverheid is in de bodem veel informatie terug te vinden. Hetzelfde geldt voor het grote aantal religieuze instellingen - stadskloosters, hofjes, gasthuizen en kerken - dat in de uitleggebieden en buiten de stadsgrenzen was gelegen.

Een aparte en laatste categorie vormen de sporen die te maken hebben met de ontginning van het gebied buiten de stad. Hieronder verstaan we verkavelingssystemen, ontginningsboerderijen en lintbebouwing langs de uitvalswegen uit de stad.

De sporen uit de **Nieuwe Tijd** (1500-heden) hebben de resten uit de voorgaande periode vrijwel overal afgedekt. In de 16e en 17e eeuw werd de bebouwing in de middeleeuwse stad onder invloed van een groei van de bevolking sterk verdicht. De erven en binnenplaatsen werden volgebouwd met kleine één- of tweekamerwoningen. In de 17e eeuw werd de stad meerdere malen vergroot om te kunnen voorzien in de behoefte aan woonruimte in de stad. Rondom de nieuwe stadsgrenzen werden vestingwerken aangelegd. In de nieuwe uitleggebieden van de stad werden vooral arbeiderswoningen gebouwd.

In de loop van de 18^e eeuw liep het bewonersaantal van de stad weer sterk terug. Hierdoor kon een deel van de zogenaamde poorten worden afgebroken en weer ingericht als binnenplaatsen of tuinen. In de 17^e eeuwse uitbreidingswijken vielen ook gaten in de bebouwing en kwamen grote percelen braak te liggen. Een van de grootste 'kaalslagen' was in het bon Zuid-Rapenburg, waardoor in de 18^e eeuw de Hortus aanzienlijk vergroot kon worden. Door deze leegstand was er in de 19^e eeuw voldoende ruimte binnen de stad voor economische groei: kleinschalige industrie vond zijn plaats in de braakliggende delen van de stad, wat met name in de 17^e-eeuwse uitleggebieden leidde tot een gemengde bebouwing van woonhuizen en fabrieken.

Hoofdstuk 3 Beleidskader

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk schetst het beleidskader dat op het plangebied van toepassing is. Voor het thema Archeologie is het van belang een onderscheid te maken tussen rijksbeleid en wetgeving, het provinciale beleid en het gemeentelijk beleid. Ze zijn in hoge mate complementair aan elkaar.

3.2 Rijksbeleid

Op 1 september 2007 is de Monumentenwet 1988 gewijzigd. De wijziging houdt in dat bij ruimtelijke plannen de betrokken overheid ervoor zorgt dat archeologische waarden tijdig worden opgespoord (door middel van archeologisch vooronderzoek) zodat ze in de belangenafweging kunnen worden meegewogen, zoals vastgelegd in het Europees Verdrag van Valetta (Malta). Daarin neemt de zorg voor het archeologisch erfgoed een belangrijke plaats in.

Nieuw is de bepaling dat "de verstoorder betaalt". Dit heeft tot gevolg dat alle kosten van archeologisch onderzoek en het eventueel uitvoeren van een opgraving voor rekening van de initiatiefnemer van een (bouw)plan is.

De archeologische waarden zijn op landelijk niveau aangegeven op de door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) uitgebrachte Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW).

3.3 Provinciaal Beleid

Het beleid van de Provincie Zuid-Holland richt zich, conform het Rijksbeleid en de WAMZ op het behouden van archeologische waarden op de plaats waar de waarden zijn aangetroffen.

Bij het opstellen van een ruimtelijk plan dient onderzoek te worden gedaan naar de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied. Het provinciale beleid aangaande archeologie staat vermeld in de provinciale structuurvisie "Visie op Zuid-Holland".

3.4 Gemeentelijk Beleid

Het archeologisch beleid van de gemeente Leiden - vastgelegd in de Nota Cultureel Erfgoed, vastgesteld door de raad op 20 december 2005 - is er op gericht de in de grond aanwezige archeologische waarden zoveel mogelijk te behouden. Wanneer dat niet mogelijk blijkt moet de aanwezige archeologie veilig worden gesteld door middel van opgravingen.

De Leidse bodem is rijk aan archeologische waarden. Veel daarvan zijn echter nog niet of maar ten dele bekend. Bij gebieden waar de waarden niet bekend zijn, maar waar de bodemopbouw de aanwezigheid van archeologische waarden mogelijk maakt, wordt gesproken van een archeologische verwachting. Indien in een in voorbereiding zijnde bestemmingsplan gebieden met archeologische waarden en/of verwachtingen aanwezig zijn dan staan deze gebieden aangegeven op de plankaart binnen de aanduiding "Waarde - Archeologie 1" tot en met "Waarde - Archeologie 7". Voor werkzaamheden die in deze gebieden de grond verstoren, is een aanlegvergunning noodzakelijk, zoals aangegeven in de regels van het bestemmingsplan, met uitzondering van Waarde - Archeologie 1, daarvoor geldt

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

de vergunningplicht van artikel 11 van de Monumentenwet 1988.

Initiatiefnemers dienen bij de aanvraag van bovengenoemde vergunning een rapport te overleggen. Daarin moet de daadwerkelijke archeologische waarde van het terrein dat zal worden verstoord zijn vastgesteld.

Het vaststellen van de archeologische waarde vindt binnen de archeologische monumentenzorg gefaseerd plaats. Na een bureauonderzoek kan het nodig zijn een archeologische inventarisatie in het veld uit te voeren. De resultaten van de inventarisatie kunnen vervolgens leiden tot een aanvullend archeologisch onderzoek. De resultaten van laatstgenoemd onderzoek vormen het uitgangspunt bij de keuze om een vindplaats te behouden, op te graven, waarnemingen uit te voeren tijdens het bouwproject of geen verdere stappen te ondernemen. Voor zover deze stappen gevolgd moeten worden, dienen deze in dat rapport opgenomen te worden met vermelding van de resultaten. Teneinde onnodige procedures te vermijden wordt initiatiefnemer verzocht vooraf contact op te nemen met de Unit Monumenten en Archeologie van de gemeente.

Uitvoering van archeologisch (voor)onderzoek is in Nederland voorbehouden aan daarvoor vergunninghoudende bedrijven of instanties.

Hoofdstuk 4 Juridische Aspecten

4.1 Te wijzigen bestemmingsplannen

Dit paraplubestemmingsplan wijzigt de hierna volgende bestemmingsplannen gedeeltelijk.

4.1.1 Bestemmingsplannen zonder archeologische bepalingen

In de onderstaande tabel opgesomde bestemmingsplannen zijn thans geen regelingen opgenomen omtrent het behoud en de bescherming van archeologische waarden bij bodemverstorende werkzaamheden. Het Bestemmingsplan Archeologie voorziet hierin.

- Haver en Gortbuurt (vastgesteld 22-6-1977)
- Pieterskerk (vastgesteld 23-2-1981)
- Levendaal-West (vastgesteld 9-11-1981)
- Hogewoerd e.o (vastgesteld 7-12-1981)
- Herziening bestemmingsplan Hogewoerd (vastgesteld 17-12 1991)
- Academiewijk (vastgesteld 14-12-1981)
- Sijthoff (vastgesteld 20-2-1984)
- Sanders (vastgesteld 22-2-1984)
- Herengracht - Zijlsingel (vastgesteld 13-05-1974)
- De Camp (vastgesteld 22-05-1978)
- Maredorp (vastgesteld 22-10-1979)
- Noordvest (vastgesteld 21-11-1988)
- 2e gedeeltelijke herziening Noordvest (vastgesteld 11-6-1991)
- Pancras Oost (vastgesteld 1-12-1980)
- Leiden d'Oude Morsch (vastgesteld 12-10-1981)
- 1e herziening Leiden d'Oude Morsch (vastgesteld 17-12-1990)
- Pancras West (30-11-1981)
- Verversbuurt (vastgesteld 7-12-1981)
- Hekkensteeg/Duizenddraadsteeg (vastgesteld 22-11-1985)
- Pottenbakkersgang e.o.(vastgesteld 1-6-1999)
- Leiden-Morssingel (vastgesteld 28-11-1977)
- 1e herziening Leiden-Morssingel (vastgesteld 1982)
- Schuttersveld (vastgesteld 30-8-1982)
- Stationsbuurt (vastgesteld 24-9-198)
- Noord (vastgesteld 4-11-1957)
- Partieel uitbreidingsplan Leiden-Noord Vlb (vastgesteld 8-6-1982)
- Groenoord (vastgesteld 9-11-1981)
- Leiden-De Waard 1962 (vastgesteld 9-7-1962)
- De Waard (vastgesteld 19-9-1986)
- De Kooi (vastgesteld (vastgesteld 28-8-1978)
- 1e herziening De Kooi (vastgesteld 7-9-1981)
- Leiden-Noorderkwartier (vastgesteld 6-12-1978)
- 1e herziening Leiden-Noorderkwartier (vastgesteld 30-7-1982)
- De Hallen (vastgesteld 15-12-1980)
- Maredijk (vastgesteld 9-11-1981)
- Waardeiland (vastgesteld 21-4-1986)
- Stadsvernieuwingsplan Zeeheldenbuurt (vastgesteld 20-10-1986)
- Zijloever (vastgesteld 3-7-1989)
- Hoek Kooilaan/Willem de Zwijgerlaan (vastgesteld 29-6-1993)
- Noorderkring (vastgesteld 12-9-1995)
- Leiden-Meerburgerpolder (vastgesteld 18-1-1960)

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

- Vlietpark (plan in hoofdzaak Zoeterwoude) (vastgesteld 23-11-1960)
- Leiden-Cronesteinsepolder (vastgesteld 7-8-1961)
- Leiden-Hoge Rijndijk (voormalig Zoeterwoude) (vastgesteld 15-2-1961)
- Roomburg (vastgesteld 24-5-1982)
- Zoeterwoudseweg (vastgesteld 20-10-1986)
- Tuistadwijk/Staalwijk (vastgesteld 24-10-1983)
- Hoge Rijndijkbuurt (vastgesteld 17-1-1995)
- Professoren- en Burgemeesterwijk (vastgesteld 17-2-1998)
- Wijzigingsplan Schelpenkade (vastgesteld 11-11-1997)
- partiële herziening Zuid-West II (vastgesteld 12-5-1975)
- gedeeltelijke herziening van de bestemmingsplannen Leiden-Cronesteinsepolder en Leiden-Zuidwest (vastgesteld 23-8-1994)
- Vrouwenweg - Vlietweg (voormalig Zoeterwoude) (vastgesteld 21-9-1960)
- Oostvlietpolder (vastgesteld 23-6-1961)
- Vreewijk (vastgesteld 30-8-1982)
- Kopbebouwing Telderskade (vastgesteld 9-7-1984)
- De Coebel (vastgesteld 18-12-1989)
- Recreatiegebied Vlietland (vastgesteld 26-2-1987)
- Delftse Jaagpad (vastgesteld 15-12-1994)
- Vijf Meilaan (vastgesteld 6-9-1996)
- Partieel Uitbreidingsplan Leiden Zuid West (vastgesteld 31-6-1955)
- Partieel Uitbreidingsplan Leiden Zuid West, herziening (vastgesteld 14-9-1959)
- Rijnzicht II (vastgesteld 6-10-1986)
- Transvaal (vastgesteld 30-11-1981)
- Diamantplein e.o. (vastgesteld 10-01-1984)
- Rijn en Rail, 1e herziening (vastgesteld 20-12-1990)
- Vogelwijk (vastgesteld 22-09-1980)
- Leeuwenhoek/Station 1992 (vastgesteld 29-06-1993)
- Uitwerkingsplan AZL-terrein (vastgesteld 01-05-2000)
- Raadsherenbuurt (vastgesteld 28-10-1985)
- Poelgeest c.a (vastgesteld 03-07-1989)
- Merenwijk (vastgesteld 13-10-1980)
- Partiële herziening bestemmingsplan Merenwijk (vastgesteld 13-10-1980)
- Merenwijk (vastgesteld 20-12-2006)
- Slaaghwijk (vastgesteld 20-4-1993)
- Kagerzoom (vastgesteld 15-12-1992)
- Voorschoten (vastgesteld 29-6-1967)
- Dobbbrug-Rijndijk (vastgesteld 3-4-1989)

4.1.2 Bestemmingsplannen met archeologische bepalingen

In de modernere bestemmingsplannen van de gemeente Leiden zijn wel bepalingen met betrekking op archeologische bescherming opgenomen. Hieronder worden deze plannen opgesomd. Voorliggend Bestemmingsplan Archeologie treedt in de plaats van de huidige voorschriften met betrekking tot bescherming van archeologische waarde/verwachting en de procedureregels daaromtrent en wijzigt hiermee de volgende bestemmingsplannen.

- Oostvlietpolder, vastgesteld op 27-4-1999, artikel 24 uit de voorschriften
- Roomburg, wijziging, vastgesteld op 27-4-1999, artikel 13 en 14 uit de voorschriften
- Stadsvernieuwingsplan Aalmarkt, vastgesteld op 28-10-2003, artikelen 24.1.f en 24.3.f uit de voorschriften
- Binnenstad I, vastgesteld op 30-6-2005,

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

- artikelen 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.55, 8.L, 23, 25.2.p, 29.11 en 29.12 uit de voorschriften
- Leiden Noord, vastgesteld op 25-9-2007
artikelen 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.12, 19, 20 en 25.8
- Leiden Zuidwest, vastgesteld op 20-12-2005
artikel 14
- Stationsgebied Zeezijde, vastgesteld op 20-12-2005
artikelen 1.2, 1.6, 1.7, 1.21, 19 en 25.3
- Leiden Oost, vastgesteld op 18-6-2008
artikelen 1.4, 1.5, 1.6, 15, 16 en 17
- Stationsgebied Stadszijde Deel 1, vastgesteld op 28 februari 2006
artikelen 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.16, 8.1.B.1, 9.1.B.1, 10.1.B.1, 11.1.B.1, 12, 13, 14 en 18.2
- Diamantlaan e.o., vastgesteld op 17-5-2007,
artikelen 1.5, 1.6, 1.7, 14 en 21.2
- Binnenstad II, vastgesteld op 16-1-2007
artikelen 1.4, 1.7, 1.8, 1.9, 1.26, 1.45, 7.L, 22 en 30.4
- Stevenshof, vastgesteld op 15-10-2009
artikelen 1.6, 1.7, 18, 19, 20, 21
- Zuidelijke Schil, vastgesteld op 21-11-2009
artikelen 1.4, 1.7, 1.8, 1.9, 1.27, 8.11, 27 en 33.4
- Transvaal, vastgesteld op 1-7-2010
artikelen 1.6, 1.7, 14 en 15

4.2 Procedures

4.2.1 Procedure bestemmingsplan

Dit paraplubestemmingsplan is gemaakt onder regime van de Wet ruimtelijke ordening. Hierbij is van toepassing de wijziging van het Besluit ruimtelijke ordening van 18 augustus 2009 omdat het Bestemmingsplan Archeologie geen gebruik maakt van de standaarden en vereisten die digitale en uitwisselbare ruimtelijke plannen mogelijk maken.

In het vooroverleg is het conceptplan toegezonden aan de provincie Zuid-Holland en die diensten van het Rijk die het onderwerp behartigen.

In december 2009 is het ontwerp bestemmingsplan door het college vastgesteld. Het plan heeft 6 weken ter inzage gelegen en er is de mogelijkheid geweest om tijdens deze periode zienswijzen in te dienen.

Het definitieve bestemmingsplan dient door de gemeenteraad van Leiden te worden vastgesteld.

4.2.2 Procedure aanlegvergunningen

In een aantal bestemmingsplannen is voor aanlegvergunningen de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven. Deze procedure houdt in dat eerst een ontwerpbesluit moet worden opgesteld dat 6 weken ter inzage moet worden gelegd en waartegen zienswijzen kunnen worden ingediend.

Deze procedure werkt bij archeologische aanlegvergunningen onnodig vertragend en dient geen doel, omdat bij archeologie geen belangen van derden afgewogen hoeven worden, maar uitsluitend het belang van de archeologische waarden.

Door de inwerkingtreding van het Bestemmingsplan Archeologie vervallen de procedureregels voor archeologische aanlegvergunningen die zijn opgenomen in de bestemmingsplannen.

In het Bestemmingsplan Archeologie worden geen extra procedureregels voor de

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

archeologische aanlegvergunningen opgenomen, omdat volstaan kan worden met de procedureregels die gelden op grond van artikel 3.16 tot en met 3.18 van de Wet ruimtelijke ordening voor aanlegvergunningen en de procedureregels van de Algemene wet bestuursrecht met betrekking tot besluiten.

4.3 Indeling Planregels

Het paraplubestemmingsplan bestaat uit een plankaart, regels en een toelichting. De eerste twee onderdelen zijn juridisch bindend, de toelichting is juridisch niet bindend maar helpt bij de interpretatie van de plankaart en de regels. De plankaart is getekend op een topografische ondergrond met een schaal van 1:5000.

De regels zijn als volgt ingedeeld:

- Inleidende regels. Hierin worden de begrippen toegelicht die in regels voorkomen (artikel 1)
- Bestemmingsregels. De bestemmingsregels (artikel 2 tot en met 8) bevatten voor de als Waarde-archeologie 1 tot en met en Waarde- archeologie 7 aangewezen gronden regels ten aanzien van de bescherming en het behoud van archeologische waarden.
- Algemene regels. De algemene regels (artikel 9) bevatten algemene - voor alle bestemmingen geldende - bepalingen zoals in dit bestemmingsplan de antidubbelbepaling.
- Overgangs- en slotbepalingen. De laatste twee bepalingen (artikel 10 en 11) betreffen achtereenvolgens de overgangsbepalingen en de slotbepaling.

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid

5.1 Maatschappelijke Uitvoerbaarheid

5.1.1 Inspraak

Van dit bestemmingsplan is geen voorontwerp gemaakt waarop inspraak gevoerd is. Dit is een afwijking van de Inspraakverordening.

Inspraak is niet gevoerd omdat dit bestemmingsplan een uitwerking is van het bestaande archeologisch beleid én omdat voor een groot deel van Leiden reeds bestemmingsplannen bestaan waarin bescherming van archeologische waarden zijn opgenomen.

5.1.2 Vooroverleg

Het concept bestemmingsplan Archeologie is toegezonden aan de provincie Zuid-Holland, de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de VROM-Inspectie

De reactie van de provincie Zuid-Holland behelst twee punten.

Allereerst zijn zij van mening dat de kaart onduidelijk is onvoldoende rechtszekerheid biedt. De gekozen kleuren zijn teveel gelijkend en er worden letteraanduidingen gemist. De provincie beveelt aan de SVBP 2008 zoveel mogelijk te volgen.

Ten tweede zijn zij van mening dat de onderbouwing bij de gekozen oppervlaktematen ontbreekt. De provincie stelt dat met de gekozen oppervlaktematen de ensemblewaarde van archeologische complexen cq. vindplaatsen te veel wordt aangetast, indien geen goede onderbouwing van deze oppervlaktematen aanwezig is.

Van de VROM-Inspectie en van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed is geen reactie ontvangen. Er mag daarom worden aangenomen dat er van rijkswege geen opmerkingen op het bestemmingsplan zijn.

In reactie op de binnengekomen opmerkingen uit het vooroverleg, bevat dit ontwerp ten opzichte van het besproken concept een aanvullende bijlage, waarin de onderbouwing van de gekozen oppervlaktematen is opgenomen. Ook zijn de gebruikte kleuren op de plankaart iets aangepast.

Tekst- of letteraanduidingen op de plankaart zijn niet opgenomen, dit maakt de kaart minder overzichtelijk. Voor aansluiting bij de SVBP 2008 is niet gekozen, omdat de gebruikte arcering voor dubbelbestemming Waarde Archeologie uit de SVBP de kaart onduidelijk en zeer slecht leesbaar is.

5.1.3 Zienswijzen

Dit ontwerp is ter inzage gelegd in december 2009 voor de duur van 6 weken. Er is één zienswijze ontvangen van de provincie Zuid-Holland.

De zienswijze betrof, net als in de reactie op het vooroverleg, dat de verbeelding onvoldoende duidelijk was en dat er werd afgeweken van het provinciaal archeologisch beleid, voornamelijk op de oppervlaktematen vanaf waar archeologisch onderzoek nodig is.

Naar aanleiding van deze zienswijze is in januari 2010 gesproken met de provincie bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

Zuid-Holland. Het bestemmingsplan is naar aanleiding van het gesprek aangepast. De onderbouwing van de door gemeente Leiden gekozen oppervlaktematen is uitgebreid, zie bijlage 1, en de verbeelding is op een groot aantal punten aangepast.

5.2 Economische Uitvoerbaarheid

5.2.1 Kosten bestemmingsplan

Aan de uitvoer van het bestemmingsplan zijn voor de gemeente Leiden geen kosten verbonden. Uitgangspunt is dat de verstoorder betaalt, indien er onderzoek dient te worden uitgevoerd en eventueel archeologische begeleiding of een opgraving moet plaatsvinden.

5.2.2 Planschade

Het archeologisch beleid van de gemeente Leiden is reeds in 2005 vastgesteld door de gemeenteraad in de Nota Cultureel Erfgoed. Dit beleid is daarmee al enige tijd vigerend binnen de gemeente. Het bestemmingsplan is mede gebaseerd op dit beleid en op de sinds 2005 in gebruik zijnde archeologische waardenkaart. Dit kan leiden tot een stuk voorzienbaarheid, waardoor het risico op planschade minder wordt.

Voor een groot deel van het grondgebied van de gemeente Leiden zijn vrij recente bestemmingsplannen vigerend. In deze plannen is reeds een regime opgenomen in de planvoorschriften waarin bescherming van archeologische waarden in is opgenomen. De locaties waar archeologische waarden aanwezig zijn (Waarde - Archeologie 2 en 3) liggen voor het overgrote deel in deze nieuwere bestemmingsplannen.

Met het voorliggende Bestemmingsplan Archeologie worden de regels met betrekking tot de bescherming van archeologische waarden wel geüniformeerd, maar niet strenger gemaakt. Er vindt op deze locaties dan ook geen (grote) planologische verslechtering plaats, waardoor het risico op planschade kleiner wordt.

Het bestemmingsplan Archeologie legt geen bouwverbod op. Bouwen blijft met dit voorliggende bestemmingsplan gewoon mogelijk. Wel wordt gevraagd om een aanlegvergunning indien bouwplannen de gestelde oppervlakte en dieptematen overschrijden, maar dit weegt voor de planschadebeoordeling minder zwaar dan een bouwverbod.

De verwachting is dan ook dat het bestemmingsplan niet of slechts in zeer beperkte mate zal leiden tot planschade.

5.2.3 Kostenverhaal

Er worden geen nieuwe bouwplannen mogelijk gemaakt met het bestemmingsplan Archeologie. Er is dus geen kostenverhaal mogelijk. Er hoeft geen exploitatieplan gemaakt te worden.

Bijlagen

Bijlage 1 Toelichting op de gehanteerde vrijstellingswaarden in het aanlegvergunningstelsel van de gemeente Leiden

1.1 Inleiding

De gemeente Leiden heeft een rijk en divers bodemarchief. De doelstelling van het gemeentelijk archeologiebeleid is om de archeologische bronnen zo verantwoord mogelijk te beschermen. Om deze doelstelling te kunnen realiseren wordt in ruimtelijke plannen een aantal voorschriften en maatregelen opgenomen. De gemeente Leiden hanteert in dit stelsel enkele vrijstellingswaarden ten aanzien van de toegestane omvang en diepte van bodemingrepen. Hieronder wordt toegelicht hoe de gemeente Leiden tot deze waarden is gekomen.

1.2 Gemeentelijke bevoegdheden

Met de vernieuwing van de Monumentenwet is vastgesteld (Wet op de Archeologische Monumentenzorg, gepubliceerd in 2007) dat gemeentes bij het vaststellen van bestemmingsplannen rekening moeten houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten (artikel 38a). Artikel 41a stelt vervolgens dat deze regel niet van toepassing is op projecten met een oppervlakte kleiner dan 100 m²; de gemeenteraad kan een hiervan afwijkende andere oppervlakte vaststellen.

De provincie Zuid-Holland heeft als aanvulling hierop gesteld dat voor alle archeologisch waardevolle gebieden een oppervlak van 100 m² en een diepte van 30 cm gehanteerd moet worden (Structuurvisie provincie Zuid-Holland).

Onlangs is in gezamenlijk overleg tussen de provinciaal archeoloog en de gemeentelijk archeologen van Zuid-Holland echter nogmaals vastgesteld dat gemeenten met eigen beleid en kaartmateriaal op basis van art. 41a van de WAMZ kunnen afwijken van het provinciale beleid.

1.3 Vertaling van archeologische waarden naar ruimtelijke plannen

In de gemeente Leiden is ervoor gekozen af te wijken van de norm van 100m². In grote delen van Leiden wordt een kleiner oppervlak gehanteerd. Voor andere delen van het grondgebied gelden ruimere voorwaarden in zowel oppervlak als diepte.

De voorschriften zijn zoveel mogelijk proportioneel afgestemd op de omvang van de eventuele ingreep, de economische draagkracht van de ontwikkeling, het maatschappelijk draagvlak en de kans dat belangwekkende en informatieve overblijfselen zullen worden aangetroffen.

Getracht is een verantwoorde balans te vinden tussen enerzijds de wetenschappelijke en cultuurhistorische belangen en anderzijds de maatschappelijke en organisatorische uitvoerbaarheid. Om op een verantwoorde manier met ons bodemarchief om te gaan, is het van essentieel belang dat

Leiden op archeologisch gebied keuzes maakt, net zoals dat gebruikelijk is voor andere

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

vormen van archiefbeheer en behoud. We kunnen niet alles bewaren en dat willen we ook niet. Er moeten duidelijke keuzes worden gemaakt tussen wat in de bodem behouden moet blijven voor de toekomst, wat opgegraven mag worden en wat weg gegraven kan worden. Deze afweging moet op inhoudelijke punten en op het juiste niveau gemaakt worden. Hierbij is gekozen voor een verscherpte aandacht voor, en het stellen van duidelijke voorwaarden aan, ingrepen in de bodem van de archeologisch meest waardevolle delen van het grondgebied.

Concreet betekent dit dat voor de verschillende verwachtingszones een oppervlakte- en dieptecriterium is gehanteerd. Aan bodemingrepen die groter zijn dan de hieronder genoemde oppervlaktes en dieper gaan dan het genoemde aantal centimeters zullen in ruimtelijke plannen voorwaarden verbonden worden die gericht zijn op het behoud (in of ex situ) van de aanwezige archeologische resten.

Kleinere of ondiepere bodemingrepen zijn vrijgesteld van een dergelijke verplichting. Voor die laatste gevallen geldt slechts de verplichting, zoals verwoord in de monumentenwet, artikel 53, lid 1, om archeologische vondsten te melden bij de minister van OC&W.

De gemeentelijke archeologische waardenkaart onderscheidt de volgende verwachtingszone's met bijbehorende oppervlakte- en dieptecriteria:

- Waarde archeologie 1. Archeologisch rijksmonument
Hierop zijn de bepalingen zoals verwoord in de monumentenwet 1988 van toepassing.
- Waarde archeologie 2. Gebied van archeologische waarde binnen de singels.
Aanlegvergunning vereist bij gebieden groter dan 25 m² en dieper dan 50 cm.
- Waarde archeologie 3. Gebied van archeologische waarde buiten de singels.
Aanlegvergunning vereist bij gebieden groter dan 30 m² en dieper dan 30 cm.
- Waarde archeologie 4. Gebieden met een hoge archeologische verwachting binnen de singels.
Aanlegvergunning vereist bij gebieden groter dan 50m² en dieper dan 50 cm.
- Waarde archeologie 5. Gebieden met een hoge archeologische verwachting buiten de singels.
Aanlegvergunning vereist bij gebieden groter dan 250 m² en dieper dan 50 cm.
- Waarde archeologie 6. Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting.
Aanlegvergunning vereist bij gebieden groter dan 500 m² en dieper dan 75 cm.
- Waarde archeologie 7. Gebieden met een lage archeologische verwachting.
Aanlegvergunning vereist bij gebieden groter dan 2500 m² en dieper dan 75 cm.

1.4 Toelichting op de oppervlakte- en dieptecriteria

Terreinen van archeologische waarde binnen de singels:

Grote delen van de Leidse binnenstad zijn aangeduid als terrein van archeologische waarde. Het gaat hierbij om de oudste ontstaansgebieden van de stad alsmede de uitvalswegen uit de middeleeuwse stad.

In deze gebieden is een oppervlaktecriterium gehanteerd van 25 m². De aanwezige archeologische resten worden van groot belang geacht. Een minimale grens is echter ingesteld om ervoor te zorgen dat kleinschalige ingrepen met een lage economische draagkracht kunnen worden uitgevoerd. Een bijkomende reden voor deze vrijstelling is dat de opbrengst van archeologisch onderzoek op 'postzegellocaties' niet in verhouding is met de kosten en de organisatorische inspanningen van zowel initiatiefnemer als de

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

toezichthoudende overheid. Archeologisch onderzoek op locaties kleiner dan 25 m² levert hoogst zelden toegevoegde informatie over het verleden op terwijl de kosten voor de (vaak particuliere) initiatiefnemer verhoudingsgewijs hoog zijn.

Bodemingrepen ondieper dan 50 cm zijn eveneens vrijgesteld. Hiermee wijkt de gemeente Leiden af van de provinciale norm van 30 cm. De reden hiervoor is, dat bij archeologisch en milieukundig onderzoek is aangetoond dat de bodem in Leiden dieper dan 50 cm verstoord is als gevolg van bouw- en infrastructurele werken. De bovenste 50 cm bevatten daardoor geen archeologische waarden.

Terreinen van archeologische waarde buiten de singels:

Enkele delen van de buitengebieden van Leiden zijn aangeduid als terrein van archeologische waarde. Het gaat hierbij om aangetoonde vindplaatsen uit de Romeinse tijd in de Oostvlietpolder en zones rondom aangetoonde cultuurhistorische objecten zoals kastelen, buitenplaatsen en schansen.

In deze gebieden is een oppervlaktecriterium gehanteerd van 30 m². De aanwezige archeologische resten worden van groot belang geacht. Een minimale grens is echter ingesteld om ervoor te zorgen dat kleinschalige ingrepen met een lage economische draagkracht kunnen worden uitgevoerd.

Bodemingrepen ondieper dan 30 cm zijn eveneens vrijgesteld. Bij archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische resten pas vanaf een diepte van 30 cm aanwezig zijn.

Terreinen binnen de singels van hoge archeologische verwachting

Terreinen binnen de singels waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt zijn in grote delen van de stad aanwezig. Het gaat hierbij om de post-middeleeuwse stadsuitbreidingswijken binnen de 17e-eeuwse stadssingels.

In deze gebieden is een oppervlaktecriterium gehanteerd van 50 m². De aanwezige archeologische resten worden van groot belang geacht. De reden voor het hanteren van een vrijstelling van 50 m² is dat de opbrengst van archeologisch onderzoek op kleinere locaties niet in verhouding is met de kosten en de organisatorische inspanningen van zowel initiatiefnemer als de toezichthoudende overheid. De archeologische vraagstellingen die voor deze gebieden zijn geformuleerd (zie Gemeentelijke onderzoeksagenda Archeologie Leiden, 2009) kunnen slechts effectief beantwoord worden ingeval grotere oppervlakken vlakdekkend worden onderzocht. Archeologisch onderzoek op locaties kleiner dan 50 m² levert hoogst zelden toegevoegde informatie over het verleden op terwijl de kosten voor de (vaak particuliere) initiatiefnemer verhoudingsgewijs hoog zijn.

Bodemingrepen ondieper dan 50 cm zijn eveneens vrijgesteld. Hiermee wijkt de gemeente Leiden af van de provinciale norm van 30 cm. De reden hiervoor is, dat bij archeologisch en milieukundig onderzoek is aangetoond dat de bodem in Leiden dieper dan 50 cm verstoord is als gevolg van bouw- en infrastructurele werken. De bovenste 50 cm bevatten daardoor geen archeologische waarden.

Terreinen buiten de singels van hoge archeologische verwachting

Terreinen buiten de singels waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt zijn te vinden op landschappelijk aantrekkelijke zones in het gemeentelijk (grotendeels verstedelijkt) gebied. Het gaat daarbij om de oeverafzettingen van diverse waterlopen waar de omstandigheden in het verleden gunstig waren voor bewoning. Het verschil tussen terreinen van archeologische waarde en de terreinen met een hoge verwachting is de zekerheid waarmee we kunnen zeggen dat er archeologische resten aanwezig zijn. Waar we het bij de eerste categorie zeker weten, hebben we het bij deze groep over een verwachting die gebaseerd is op

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

landschappelijke geschiktheid. De trefkans op het aantreffen van archeologische resten is in deze verwachtingsgebieden dan ook aanzienlijk lager.

In deze gebieden is een oppervlaktecriterium gehanteerd van 250 m². Net als in het geval van de terreinen van archeologische waarde, geldt ook hier de afweging tussen kosten en baten van archeologisch onderzoek. Ook speelt de maatschappelijk draagkracht voor een beschermende maatregel een rol. De reden voor het hanteren van een vrijstelling van 250 m² is dat de opbrengst van archeologisch onderzoek op kleinere locaties niet in verhouding is met de kosten en de organisatorische inspanningen van zowel initiatiefnemer als de toezichthoudende overheid. Archeologisch onderzoek op deze locaties kleiner dan 250 m² levert hoogst zelden toegevoegde informatie over het verleden op terwijl de kosten voor de (vaak particuliere) initiatiefnemer verhoudingsgewijs hoog zijn.

In de gemeente Leiden zijn in de afgelopen 3 jaar 24 inventariserende onderzoeken uitgevoerd. Hiervan hebben 3 onderzoeken resultaat opgeleverd. Indien de oppervlaktegrens lager zou zijn, dan zou het aantal onderzoeken waarbij niets wordt aangetroffen nog vele malen hoger zijn geweest.

Vindplaatsen in deze zones hebben een oppervlak van minimaal 900 m². De kans dat deze vindplaatsen bij een bodemingreep kleiner dan 250 m² volledig verloren gaan is dan ook gering. Het is mogelijk dat ook tussen deze nederzettingsterreinen archeologische resten aanwezig zijn die een veel lagere dichtheid hebben. Deze resten zoals akkersporen, greppels en andere sporen die gerekend moeten worden tot de periferie van het bewoonde gebied, zijn lastig in een archeologisch onderzoek te karteren. Pas bij grotere oppervlaktes bestaat de mogelijkheid om een goed beeld te krijgen van de omvang, aarde en betekenis van deze sporen. Een enkel spoor dat bij een kleine bodemingreep wordt aangetroffen zal weinig betekenisvolle informatie kunnen leveren over de bewoningsgeschiedenis van het gebied.

Dit wil echter niet zeggen dat het registreren van dergelijke puntvondsten niet nuttig is. Om die reden wordt bij bodemingrepen kleiner dan 250 m² aan de verstoorder gemeld dat hij/zij zich moet houden aan de verplichting om archeologische vondsten te melden bij de minister van OC&W en de gelegenheid te bieden tot registratie van deze vondsten. Dit zoals verwoord in de monumentenwet, artikel 53. De unit Monumenten en Archeologie van de gemeente Leiden scant alle plannen waarbij bodemverstoring plaatsvindt en kan deze melding daarom doen. Voor dergelijke waarnemingen maakt de gemeente gebruik van eigen personele capaciteit of de inzet van amateur-archeologen.

Bodemingrepen ondieper dan 50 cm zijn eveneens vrijgesteld. Hiermee wijkt de gemeente Leiden af van de provinciale norm van 30 cm. De reden hiervoor is, dat bij archeologisch en milieukundig onderzoek is aangetoond dat de bodem in Leiden minimaal tot een diepte van 50 cm verstoord is als gevolg van bouw- en infrastructurele werken. Vaak is er zelfs sprake van een ophogingspakket van meer dan een meter dikte. De bovenste 50 cm bevatten daardoor geen archeologische waarden.

Terreinen buiten de singels van middelhoge archeologische verwachting

Terreinen buiten de singels waarvoor een middelhoge archeologische verwachting geldt liggen in landschappelijke zones waar fossiele kreek- en geulruggen in de ondergrond aanwezig kunnen zijn.

In deze gebieden is een oppervlaktecriterium gehanteerd van 500 m². De vrijstelling is gerelateerd aan de kans dat archeologische resten aanwezig kunnen zijn. De kans op het aantreffen van archeologische resten wordt in deze gebieden als middelmatig ingeschat: alleen op eventueel aanwezige fossiele kreekruggen worden belangwekkende bewoningssporen uit het verleden verwacht. Deze kreekruggen liggen verspreid in het landschap en worden daardoor hoogst zelden aangetroffen bij kleine ingrepen. Pas wanneer een grootschalige ontwikkeling plaatsvindt, is er een reële kans op het aantreffen en op een betekenisvolle wijze interpreteren van deze fenomenen. De kans voor het aantreffen van archeologische resten is in deze gebieden aanzienlijk lager dan in de hoge

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

verwachtingsgebieden. Om die reden is ervoor gekozen in het bestemmingsplan een groter oppervlak vrij te geven. Kleine ontwikkelingslocaties worden hierdoor niet financieel belast met de kosten van onderzoek dat doorgaans geen betekenisvolle informatie oplevert.

In de gemeente Leiden zijn in de afgelopen 3 jaar 24 inventariserende onderzoeken uitgevoerd. Hiervan hebben 3 onderzoeken resultaat opgeleverd. Indien de oppervlaktegrens lager zou zijn, dan zou het aantal onderzoeken waarbij niets wordt aangetroffen nog vele malen hoger zijn geweest.

Vindplaatsen in deze zones hebben een oppervlak van minimaal 900 m². De kans dat deze vindplaatsen bij een bodemingreep kleiner dan 500 m² volledig verloren gaan is dan ook gering. Het is mogelijk dat ook tussen deze nederzettingsterreinen archeologische resten aanwezig zijn die een veel lagere dichtheid hebben. Deze resten zoals akkersporen, greppels en andere sporen die gerekend moeten worden tot de periferie van het bewoonde gebied, zijn lastig in een archeologisch onderzoek te karteren. Pas bij grotere oppervlaktes bestaat de mogelijkheid om een goed beeld te krijgen van de omvang, aarde en betekenis van deze sporen. Een enkel spoor dat bij een kleine bodemingreep wordt aangetroffen zal weinig betekenisvolle informatie kunnen leveren over de bewoningsgeschiedenis van het gebied.

Dit wil echter niet zeggen dat het registreren van dergelijke puntvondsten niet nuttig is. Om die reden wordt bij bodemingrepen kleiner dan 500 m² aan de verstoorder gemeld dat hij/zij zich moet houden aan de verplichting om archeologische vondsten te melden bij de minister van OC&W en de gelegenheid te bieden tot registratie van deze vondsten. Dit zoals verwoord in de monumentenwet, artikel 53. De unit Monumenten en Archeologie van de gemeente Leiden scant alle plannen waarbij bodemverstoring plaatsvindt en kan deze melding daarom doen. Voor dergelijke waarnemingen maakt de gemeente gebruik van eigen personele capaciteit of de inzet van amateur-archeologen.

De archeologische resten liggen in deze gebieden op grotere diepte. Bodemingrepen ondieper dan 75 cm zijn daarom vrijgesteld. Hiermee wijkt de gemeente Leiden af van de provinciale norm van 30 cm.

Terreinen buiten de singels van lage archeologische verwachting

De lage verwachtingsgebieden kenmerken zich door natte omstandigheden in combinatie met een moerige ondergrond. Hierdoor waren deze gebieden minder geschikt voor bewoning. Bewoningssporen zullen daardoor hoogst zelden voorkomen. In het geval dat ze worden aangetroffen zijn ze echter wel van hoge waarde.

In deze gebieden is een oppervlaktecriterium gehanteerd van 2500 m². Deze vrijstellingswaarde is gerelateerd aan de lage trefkans voor het vinden van archeologische resten. Pas wanneer een grootschalige ontwikkeling plaatsvindt, is er een reële kans op het aantreffen en op een betekenisvolle wijze interpreteren van deze fenomenen. Om deze reden is ervoor gekozen om alleen grote ontwikkelingslocaties financieel te belasten met de kosten van archeologisch onderzoek.

Dit wil echter niet zeggen dat het registreren van dergelijke puntvondsten niet nuttig is. Om die reden wordt bij bodemingrepen kleiner dan 2500 m² aan de verstoorder gemeld dat hij/zij zich moet houden aan de verplichting om archeologische vondsten te melden bij de minister van OC&W en de gelegenheid te bieden tot registratie van deze vondsten. Dit zoals verwoord in de monumentenwet, artikel 53. De unit Monumenten en Archeologie van de gemeente Leiden scant alle plannen waarbij bodemverstoring plaatsvindt en kan deze melding daarom doen. Voor dergelijke waarnemingen maakt de gemeente gebruik van eigen personele capaciteit of de inzet van amateur-archeologen.

De archeologische resten liggen in deze gebieden op grotere diepte. Bodemingrepen ondieper dan 75 cm zijn daarom vrijgesteld. Hiermee wijkt de gemeente Leiden af van de provinciale norm van 30 cm.

Bijlage 2 Zienswijzennota bestemmingsplan Archeologie

2.1 Inleiding

2.1.1 Kenmerken van het plan

Deze zienswijzennota heeft betrekking op de ontwerpfase van het bestemmingsplan Archeologie van de gemeente Leiden. Het bestemmingsplan Archeologie van de gemeente Leiden omvat het hele grondgebied van de gemeente Leiden.

Bestemmingsplan Archeologie

Het bestemmingsplan dient een tweeledig doel. Ten eerste is dit het opnemen van de bescherming van archeologisch erfgoed in de vigerende bestemmingsplannen van Leiden die deze bescherming nog niet bevatten. Het tweede doel is dat dit bestemmingsplan zorgt voor eenduidige regels voor bescherming van archeologische waarden in de modernere plannen die al een eigen methodiek hebben.

Met het eerste doel wordt bereikt dat er voor het hele grondgebied van Leiden bescherming van archeologische waarden geregeld is. Het tweede doel zorgt voor eenduidigheid in de regels en verschaft daarmee duidelijkheid voor een ieder die in Leiden met archeologie in aanraking komt.

2.1.2 Inhoud van de zienswijzennota

Na deze inleiding zullen in deze nota achtereenvolgens aan de orde komen:

- de stand van zaken met betrekking tot de procedure;
- een overzicht van de zienswijzen en de beantwoording van deze reacties;
- een aantal veranderingen die ambtshalve (door de gemeente op eigen initiatief) wordt voorgesteld;

Ten slotte is de Staat van Wijzigingen opgenomen, waarin alle veranderingen zijn opgesomd

2.2 Procedure

Het ontwerp bestemmingsplan Archeologie heeft van 21 december 2009 tot 1 februari 2010 (zes weken) ter inzage gelegen in het Stadhuis en het Stadsbouwhuis.

Na het beëindigen van de terinzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan beslist de Raad omtrent de vaststelling en over de vraag welke zienswijzen al dan niet gehonoreerd moeten worden; een en ander op voorstel van Burgemeester en Wethouders. Voordat de Raad een besluit neemt, worden de indieners van de zienswijzen uitgenodigd om hun brieven (of mondeling ingediende zienswijzen) nader toe te lichten voor de commissie Ruimte en Regio.

Na vaststelling door Burgemeester en Wethouders van het voorliggende nota van beantwoording worden degenen die een zienswijze hebben ingediend onder toezending van deze zienswijzennota op de hoogte gebracht.

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

Binnen twee weken na de vaststelling van het bestemmingsplan wordt het raadsbesluit bekendgemaakt. De bekendmakingstermijn bedraagt zes weken indien

- Gedeputeerde Staten of VROM-inspecteur tegen het ontwerp bestemmingsplan een zienswijze hebben ingediend en deze niet volledig is overgenomen;
- de gemeenteraad bij de vaststelling van het bestemmingsplan wijzigingen heeft aangebracht ten opzichte van het ontwerp.

Vervolgens kan gedurende de ter inzage termijn van zes weken kan een beroepsschrift tegen het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan worden ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan treedt in werking met ingang van de dag na die

- waarop de beroepstermijn van zes weken afloopt
 - voor het hele bestemmingsplan
 - of indien een beroep is ingesteld uitgezonderd het onderdeel waarop het beroep betrekking heeft.
- waarop de Raad van State uitspraak heeft gedaan
 - voor het onderdeel waartegen een beroep is ingesteld.

2.3 Zienswijzen

2.3.1 Lijst van indieners

1. Provincie Zuid-Holland, Postbus 90602, 2509 LP, Den Haag

2.3.2 Rapportage van de zienswijzen

Algemeen

#	Zienswijze	Reactie college	Gevolgen voor plan
A1	De gemeente Leiden wijkt af van de beleidslijn van de provincie Zuid-Holland. Dit mag, maar moet dan wel beargumenteerd worden op archeologisch inhoudelijke gronden. Over het voorgaande is aanvullend overleg gevoerd. Gevraagd wordt om argumentering zoals gebruikt in dit overleg op te nemen in het bestemmingsplan.	Motivering, in bijlage 1 van het bestemmingsplan, zal worden aangepast, zoals besproken in het aanvullend overleg.	Aanpassing van bijlage 1. Geen beleidsmatige wijzigingen

bestemmingsplan "Bestemmingsplan Archeologie" (vastgesteld)

Verbeelding

#	Zienswijze	Reactie college	Gevolgen voor plan
V1	Verbeelding voldoet niet aan eisen voor bestemmingsplan. Verbeelding biedt onvoldoende rechtszekerheid. Gevraagd wordt plankaart aan te passen	Verbeelding wordt aangepast	Gevolgen voor het uiterlijk van de verbeelding. Beleidsmatig geen wijzigingen

2.4 Staat van Wijzigingen**2.4.1 Verbeelding**

1.	Aanpassing gebruikte kleuren
	<i>In plaats van verschillende tinten van roze en rood worden nu paars, rood, geel en groen gebruikt.</i>
2.	Labels toegevoegd
	<i>In ieder bestemmingsvlak zijn 1 of meerdere tekstlabels toegevoegd (bijvoorbeeld 'WA-1'), dit was in het ontwerp niet het geval.</i>
3.	Contouren bestemmingsgrenzen toegevoegd
	<i>Ieder bestemmingsvlak heeft een zwarte contourlijn gekregen. In het ontwerp waren geen contouren opgenomen.</i>
4.	Topografie ondergrond aangepast en beter zichtbaar gemaakt
	<i>De topografie is in dunne zwarten lijnen op de kaart opgenomen. Voorheen was dit in grijs. Tevens zijn namen van grote wegen in de ondergrond weergegeven.</i>
5.	Legenda aangepast aan aanpassingen
	<i>Legenda aangepast</i>

2.4.2 Toelichting

1.	Bijlage 1 aanpassen
	<i>In Bijlage 1 de paragrafen over 'hoge verwachting buiten singels', 'middelhoge verwachting buiten singels' en 'lage verwachting' aangepast.</i>